

נושא אותה לאשה, וכמבואר כ"ז בש"ס ופוסקים, (ו"ד סי' רס"ז) סעיף ס"ט ח"ע סי' ע"ו סעיף י' וקנ"ו סעיף ז'), ואף בשפחה דאחריו, אם היה בהסכמת אדון שלה, כי אם לאו דשחררה, לא היה מעבד חיסורא על ידו ע"ש, אבל בממזר דמותר בשפחה, ל"ש כ"ז, ומכ"ס היר"א דנושא אותה בשביל תקנת הבנים, ואם שחררה לא הועיל כלום בתקנתו, ואפ"ל דעמ"י, משום דאיכא למיחש לאינשי דלא ידעי דינא, ויכוונו לשם נשואין, ע"כ לריך לפרש בהדיא שלא לשם נשואין.

(ה) ואם היו עושין כהמלצה דידן, נראה דאם היו שפחתו, יפרש בשעת קידושין, דמקדשה רק אם היא גיורת, אבל אם יש לה דין שפחה, אין ראונו לשחררה, ורק בא עליה שלא בחורג נשואין, ואם הוי שפחה של אחרים, ע"י תש"י מצ"ע (ח"ב סי' קצ"ט), אז יאמר האדון שלו בפירוש קודם הקדושין, שאין ראונו לשחררה, ויבטל הממזר לקדשה, בלא שום תנאי, משום ספק גיורת, או אפשר משום הולאת לעז, דלא יאמרו, דהיתה גיורת גמורה, עובד יותר שיפרש כנ"ל, — וע"י פת"ש שם (ח"ע סי' ד' ס"ק כ"ד) בשם ספר בני חיים בשם מ"ב, והרמ"ע מפאנו, ענה לספק ממזר לטהר בניו, שישראל ישחרר שפחה, ע"מ שתנשא לבשר, והספק ממזר ישרא אותה ממ"י ע"י"ש, וכה"ג כתב צנכ"ג שם (הגב"י אות כ"ו), שצקושי החירו לקראי בעלה הג"ל ע"י"ש, והיינו שהאשה משוחררת אם הוא בשר, ואם לאו היא שפחה, ועכ"ה יתעורר לקדש מספק כנ"ל, ואם יפרש או לא יפרש, תלוי במה שכתבתי, — ומה שצקושי החירו, משום שהרבה פוסקים לא הסכימו לשחרור על תנאי כזה, דאי אפשר להחזרה, ע"י צרכי יוסף שם (צסוף הסימן), ובאור הפוסקים שם (אות פ"ג ז'), משא"כ בגד"ד, דהא דכוין ספק גיורת, לא הוי משום תנאי, אלא כמבואר בקונטרסי ע"י"ש.

וימחול לכחצ חו"ד בזה, והכני בזה מחו' דו"ש תה"ר כל הימים וחזתם בכל חותמי צרכות

יצחק יעקב ווייס

מזה"ר יצחק אשכנזי ז"ל (ושפיר העיר כהד"ג שזה האר"י הקדוש ז"ל), דאף למ"ד דינא דמלכותא דינא, אפילו אם יהי דין המלך מחדש, כל שהעבד והשפחה נקנו קודם הגזירה הזאת, אין כח בדיונה דמלכותא לפטרו מאיסור אדוניו בלא גע שחרור ע"י"ש וק"ל, — וגם מה שדן כהד"ג (באות י') בעלת חכם, שחחר שיקנה אותה ישבע ע"ד רבים שלא ישתעבד בה וכו', — ל"ע, דאם נאמר דמ"ד בזה, מה יועיל מה שנשבע הח"כ, כיון דבשעת קנין, לא הל הקנין הגוף, ואם משום דסוף כל סוף, לא ישתעבד בה, אין לדינא דמלכותא כלום בזה, ח"כ ח"ל שבוטה, וכמ"ס כהד"ג בענינו הח"כ, וסברת הפוסקים המחמירים, נראה דכ"ל, דכיון דעכ"ה חסור להשתעבד בה עפ"י דד"מ, ממילא אין בזה אפשרות לקנין הגוף, — והעיקר בזה, מש"כ כהד"ג מחו' שליט"א, דהרבה יש לדון, אם אמרין בזה דד"מ דינא, וכמ"ס גם אני בעניי בקונטרסי.

(ג) וימחול כבוד מחו' שליט"א לחוות דעתו, בנגע להמלצה שכתבתי בקונטרסי (מאות ע"י) ולהלן שהוא בעל"מו לא יעצור על שום חיסור, אפילו לבת חילה, ולהבנים יו"ב צדיע"ד, והשכתי על עוד איזה המלצות, אבל לדעתי זה הפשוט יותר.

(ד) וכמובן שאם הוי מליצות להיתר כנ"ל, הוי לריכוס עוד למודעי, את סדר הנשואין צנכ"ג, וכמ"ס צנכ"ג שם (אות ל"ה), שצריך שיפרש שאינו בא עליה בחורג נשואין ע"י"ש, וא"כ כל עיקר שם נשואין שהזכירו הפוסקים, כמו שבי האר"י הקדוש שם, שנתקבלו ת"ח, "באותם נשואין", הוי רק שם מושאל, דלמעשה הוי רק יחוד בעלמא, וכמ"ס רש"י (קידושין ד"ו ע"ה) עה"פ דהיה שפחה נחרפה לאיש, למ"ד דבשפחה כנענית הכחוב מדבר ע"ש, — ומש"כ שם צנכ"ג, שצריך שיפרש שאינו בא עליה בחורג נשואין, ומשמע, הא סתמא, חיישינן דבא עליה בחורג נשואין, ל"ע קל"ה, דרק בישראל כשר, דאסור בשפחה, ע"כ אמרין לכ"פ, בשפחתו, דבדלוי שחררה, משום דאין אדם עושה בעולתו כ"ז, אף בזה עליה רק באקראי, ומכ"ס אם

סימן נ

בענין הנ"ל לברר שיש פקפוקים רבים בזה

עוד להנ"ל

(א) דהנה י"ל דטעמא דזה איכא בדבר, מה שנתבטל ענה זו, דבדלוי לא נעלם מעיני גדולי הדור שלפנינו, גם ההמלצה שכתבנו, אלא שיש לומר שחששו לצי' חששות גדולות, אי' מלך ההלכה, וצ"י מלך מכשול.

(ב) מצד ההלכה: דבדלוי לא ינאנו בכל זה מידו הערמה, שכל ענין של השפחות בזה, לא

אחדשתי"ם בזה"ר ואה"ע.

הנה אחרי בנותי ע"י"ה צענין שפחה לממזר, בזה"ל יודי מסקנא, שאף שאם יזמן מעשה כזה, שאי יקנה עבד בלא שום הערמה, יש רחיות חזקות דלא נאמר בזה דמ"ד, — מ"מ לחדש כן צורך הערמה ענין נד"ד, אי אפשר מעמיס דלהלן.